

Inhoudsopgave

Het ontdekken van '-isch' als /ies/
Het ontdekken van de 'i' die als /ie/ klinkt
Het ontdekken van de 'c' die als /k/ en als /s/ kan klinken
Het ontdekken van de 'g' die als /zj/ klinkt
Het ontdekken van 'th' dat als /t/ klinkt
Het ontdekken van 'ch' dat als /sj/ klinkt
Het ontdekken van 'tie' dat als /sie/ of /tsie/ klinkt
Het ontdekken van de 's' die als /z/ klinkt
Het ontdekken van het verschil tussen 'tijd' en 'teit'
Het ontdekken van woorden op 'iaal', 'ieel', 'ueel' en 'eaal'
Het ontdekken van leen- of bastaardwoorden
Het ontdekken van het korte (-) en het lange (–) streepje
Het ontdekken van het deelteken of trema (¨)
Het ontdekken van andere rollen van de apostrof (' en ´)
Het ontdekken van andere rollen van de apostrof (' en ´) en van 'ie' voor 'hij'
Het ontdekken van de 'y' die als /i/ klinkt
Het ontdekken van werkwoordvormen in de tegenwoordige tijd op 'b' of 'bt'
die als /p/ respectievelijk /pt/ klinken
Het ontdekken van werkwoordvormen in de tegenwoordige tijd op 'd' of 'dt'
die als /t/ klinken, en op 't' waar 'tt' te verwachten is
De drie tijden en de twee vormen van toen-woorden
Het ontdekken van de schrijfwijze van de vervoeging van sterke werkwoorden
in de onvoltooid verleden tijd
Het ontdekken van de schrijfwijze van de vervoeging van zwakke
werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd
Het ontdekken van de schrijfwijze van de verleden deelwoorden die eindigen
op /t/
Het ontdekken van de schrijfwijze van werkwoordvormen bij de werkwoorden
op /vun/ en /zun/
Het ontdekken van de letters 'é', 'è', 'à' en 'ç' en hun klankwaardes
Het ontdekken van 'ph' dat als /f/ klinkt
Het kennisnemen van de spelling van eigennamen
Het ontdekken van de betekenissen van het puntjepuntjepuntje

Het ontdekken van de drukletters 'a' en 'g' en de conventies rond het
letterlijke schrijven en het weergeven van klanken
Het kennisnemen van de letternamen en het alfabet

Op de volgende bladzijdes worden van het werkboek van het tweede gedeelte
van deel 3 bij *Zo ontdek ik het lezen!* weergegeven:

Het hoofdstuk over het ontdekken van '-isch' als /ies/
Het hoofdstuk over het ontdekken van 'ch' dat als /sj/ klinkt
P.164-165 van het hoofdstuk over het ontdekken van werkwoordvormen in de
tegenwoordige tijd op 'd' of 'dt' die als /t/ klinken, en op 't' waar 'tt' te
verwachten is
Het hoofdstuk over het kennisnemen van de letternamen en het alfabet

Let op!

De leerling doet de hoofdstukken over de dt-regel en de spelling van de
overige werkwoordsvormen, pas als het hiervoor rijp is; zie het
inkijkexemplaar van de handleiding.

i s ch

De inktvis is wit. Een sissende slang. Chiel scheert zich.
Ik zit er stil in. Sil kijkt soms sip. Zacht schijnend licht.

Brussel, Gent, Antwerpen, Luik en Namen zijn Belgische steden. De Ardennen is een Belgisch gebergte. Je kunt er genieten van het Belgische landschap en van het goede Belgische eten en drinken!

Belgisch

Wie goed is in ingewikkelde dingen, is technisch. Ben jij technisch? Als je goed bent in het voetbalspel, ben je voetbaltechnisch goed. Het omzetten van letters in klanken heet technisch lezen.

technisch

Stroom die toestellen laat werken, is elektrisch. Een koffiezetapparaat werkt elektrisch. Een televisie is ook een elektrisch toestel. Elektrische stroom kan gevaarlijke schokken geven!

elektrisch

Een herhaalde regelmaat heet ritme. Iets met ritme is ritmisch. Als je goed zingt, zing je zuiver en ritmisch. Op muziek kun je ritmisch bewegen. Als je fietst, beweeg je dan ritmisch?

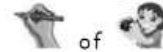
ritmisch

Er staat Belgisch, maar je zegt belgies.

Woorden die aan het eind als ies klinken, schrijf je met ies of met isch. Daar is geen regel voor. Je moet dit van buiten leren. Je schrijft onder meer 'dat is vies', 'een kies', 'ik kies', 'ik blies', 'ik verlies' en meervouden als 'studies' en 'kanaries'.

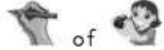
Vul ies of isch in

De stad Gent is Belg____. Ze heeft drie kanar____.
Hij doet twee stud____. Ik voel een elektr____e schok.
Merr____ zijn paarden. De stad Moskou is Russ____.
De tandarts trok een k____. Hij is handig en techn____.
Heel ritm____e muziek. Kun jij tegen je verl____?

of

logisch	Als je slordig denkt, denk je niet logisch.
komisch	Iemand die grappig is, is komisch.
elastisch	Iets wat je kunt uitrekken, is elastisch.
vulkanisch	Uit een vulkaan komen vulkanische as en gas.
praktisch	Iets is praktisch als het handig en goed is.
medisch	Een dokter doet medisch onderzoek.
typisch	Anders dan gewoon noemen we typisch.
automatisch	Automatische deuren gaan vanzelf open.
magnetisch	IJzer vertoont magnetische eigenschappen.
alfabetisch	Wie kan lezen en schrijven, is alfabetisch.
tropisch	Bij meer dan dertig graden is het tropisch heet.
mechanisch	Een mechanisch toestel heeft bewegende delen.

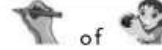
of

Medisch onderzoek

Als een dokter je medisch onderzoekt, gebruikt hij allerlei toestellen. Dit komt omdat medisch onderzoek heel technisch is geworden in vergelijking met vroeger. Dat is eigenlijk heel logisch omdat er de afgelopen eeuwen heel veel ontdekkingen zijn gedaan, ook bij elektrische en magnetische verschijnselen.

Dat is niet automatisch gegaan. Dat is met veel moeite en inspanning gegaan. Dat heeft niet alleen ons inzicht vergroot, maar daardoor is er ook veel praktische kennis gekomen.

of

ch

Ik schrok van de scherpe schaar die door de lucht vloog.
Acht schriften voor de dochter van de rechter.

chocola

machinist

chimpansee

chirurg

Er staat chocola, maar je zegt sjookoolaa.

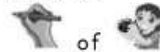
Veel van dit soort woorden komen uit het Frans.

- Chagrijnig - Doe niet zo chagrijnig! Wees wat vrolijker.
- Chanteren - Hij werd gechanteerd voor een oude fout.
- Charmant - Ze ontvangt haar gasten uiterst charmant.
- Chef - De chef is het hoofd van een afdeling.
- Chili - Chili is meer dan zesduizend kilometer lang.
- China - China is het land met de meeste inwoners.
- Hachee - Hachee met rodekool en aardappelen: mmm!
- Lunch - De maaltijd rond twaalf uur heet de lunch.
- Machine - De machine werkte weer na de reparatie.
- Chinees - Een inwoner van China heet een Chinees.
- Chocolaatje - Een doos vol chocolaatjes als geschenk.
- Chocolademelk - Hou jij van chocolamelk na het schaatsen?

Soms is de uitspraak van andere letters een beetje anders.

- Champignon - Een champignon is een eetbare paddenstoel.
- Douche - Sporten en zweten en dan onder de douche!

of

d

Doe de deur goed dicht!
De mand van Sjoerds hond.

t

Toen stopte Antons fiets.
Het vertrekt en gaat te voet.

Ik vier feest. Vier jij feest?
Jij, hij, zij, het viert feest.
Wij, jullie, zij vieren feest.

ik vier
jij viert
wij vieren

Ik werk vlot. Werk jij vlot?
Jij, hij, zij, het werkt vlot.
Wij, jullie, zij werken vlot.

ik werk
jij werkt
wij werken

Ik land hier. Land jij hier?
Jij, hij, zij, het landt hier.
Wij, jullie, zij landen hier.

ik land
jij landt
wij landen

Ik rust hier. Rust jij hier?
Jij, hij, zij, het rust hier.
Wij, jullie, zij rusten hier.

ik rust
jij rust
wij rusten

1. Er staat jij landt, maar je zegt jei lant.
2. Ga naar de vorige bladzijde, lees daar de zinnen in grote letters en vergelijk de ik-zinnen en de jij-zinnen met elkaar. Bij een tweetal is iets bijzonders. Heb je ontdekt wat? In de jij-zin komt er t bij, maar niet in jij rust.

Waarom jij landt en waarom jij rust?

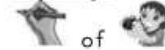
Je zegt jei viert, jei werkt, jei lant en jei rust. Verander ze in zinnen met wei: wei vie__un, wei wer__un, wei lan__un en wei rus__un. Je hoort vierun, werkun, landun en rustun.

Het gaat om wat je voor un hoort. Er zijn drie gevallen.

Geval 1: in de zin met wei hoor je vlak voor un geen d of t. In wei vierun hoor je vlak voor un r en in wei werkun k, dus geen d of t. Dan schrijf je bij jei, hei, zei en het t, zoals je t hoort: jij, hij, zij, het viert en jij, hij, zij, het werkt.

Spreek de volgende zinnen duidelijk uit en schrijf ze op

Jij helpt - _____ Jij maakt - _____
Hij bouwt - _____ Hij krabt - _____
Zij woont - _____ Zij zwaait - _____
Jij zwemt - _____ Jij doet - _____
Hij vaart - _____ Hij leunt - _____
Zij zegt - _____ Zij plaatst - _____

Onze 26 letters

Op brute wijze ving de schooljuf de quasi-kalme lynx.
Typisch kaf bij zo exquis gevormde juwelen.

Deze zinnen bevatten alle letters van het Nederlands en heten daarom pangrammen (/pan-gramun/; niet /pang-ramun/) – van de Griekse woorden ‘pan’ voor ons ‘alle’ en ‘gramma’ voor ons ‘letter’.

Een letter heeft een vorm, zoals ‘f’, en staat voor een klank; ‘f’ staat voor de klank /f/ die twee keer in ‘gifstof’ voorkomt. Om te leren lezen moet je alleen weten hoe de letters eruitzien en hoe ze klinken. Hun namen en bijnamen zijn:

‘a’ klinkt als /a/ (afwas), heet /aa/ en heeft de bijnaam /a/;
 ‘b’ klinkt als /b/ (bijbaan), heet /bee/ en heeft de bijnaam /bu/;
 ‘c’ klinkt als /k/ of /s/ (circus), heet /see/ en heeft geen bijnaam;
 ‘d’ klinkt als /d/ (donder), heet /dee/ en heeft de bijnaam /du/;
 ‘e’ klinkt als /e/ (nekvel), heet /ee/ en heeft de bijnaam /e/;
 ‘f’ klinkt als /f/ (gifstof), heet /ef/ en heeft de bijnaam /fu/;
 ‘g’ klinkt als /g/ (regenboog), heet /gee/ en heeft de bijnaam /gu/;
 ‘h’ klinkt als /h/ (hoekhuis), heet /haa/ en heeft de bijnaam /hu/;
 ‘i’ klinkt als /i/ (witvis), heet /ie/ en heeft de bijnaam /i/;
 ‘j’ klinkt als /j/ (jasje), heet /jee/ en heeft de bijnaam /ju/;
 ‘k’ klinkt als /k/ (koek), heet /kaa/ en heeft de bijnaam /ku/;
 ‘l’ klinkt als /l/ (lepel), heet /el/ en heeft de bijnaam /l/;
 ‘m’ klinkt als /m/ (marmot), heet /em/ en heeft de bijnaam /m/;
 ‘n’ klinkt als /n/ (puntneus), heet /en/ en heeft de bijnaam /n/;
 ‘o’ klinkt als /o/ (volop), heet /oo/ en heeft de bijnaam /o/;
 ‘p’ klinkt als /p/ (pap), heet /pee/ en heeft de bijnaam /pu/;
 ‘q’ klinkt met ‘u’, dus in ‘qu’, als /kw/, heet /kuu/ en heeft geen bijnaam;
 ‘r’ klinkt als /r/ (rover), heet /er/ en heeft de bijnaam /r/;
 ‘s’ klinkt als /s/ (spons), heet /es/ en heeft de bijnaam /s/;
 ‘t’ klinkt als /t/ (taart), heet /tee/ en heeft de bijnaam /tu/;
 ‘u’ klinkt als /u/ (luchtbus), heet /uu/ en heeft de bijnaam /u/;
 ‘v’ klinkt als /v/ (vijver), heet /vee/ en heeft de bijnaam /vu/;
 ‘w’ klinkt als /w/ (wigwam), heet /wee/ en heeft de bijnaam /wu/;
 ‘x’ klinkt als /ks/, heet /iks/ en heeft de bijnaam /ks/;
 ‘y’ klinkt als /ie/, heet /grieksu ie/ of /grieksu ei/ en heeft geen bijnaam;
 ‘z’ klinkt als /z/ (zeezout), heet /zet/ en heeft de bijnaam /z/.

Op de vorige bladzijde staan de 26 letters in de volgorde van het abc (/aabeeeee/) of het alfabet. Die volgorde wordt onder andere in woordenboeken gebruikt. Het abc of alfabet luidt, met een liedje – zeg de letternamen van de vorige bladzijde:

A, b, c, d, e, f, g - H, i, j, k, l, m, n, o, p,
 Q, r, s, t, u, v, w - X, y, z doen ook nog mee.
 A, b, c tot x, y, z - Dat zijn de letters van het alfabet.

Onthou!

ABC

A, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z.

Ontdekkend leren lezen

Jij hebt ontdekkend leren lezen. Weet je nog dat je met ‘en’, ‘een’ en ‘nee’ bent begonnen? Pas nu, aan het eind, krijg je het alfabet. Vroeger begonnen de kinderen daarmee. Dat had als nadeel dat sommige kinderen een woord als ‘mop’ lezen als /em, oo, pee; emoopee/. Ze vonden lezen maar iets raars ... Ze leerden in een haneboekje lezen. Hanegekraai maakte de mensen wakker – een haan riep hen op om uit hun bed te komen. Precies zo riep een haan op om goed te leren lezen. In de afbeelding, uit 1791, staat boven de haan: ‘Kinderen, leert u lesse wel’ – in de taal van nu: ‘Kinderen, leer je les goed.’

of